

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΤΕΤΑΡΤΟ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις ..., με την ακόλουθη σύνθεση: Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Θεολογία Γναρδέλλη και Δέσποινα Τζούμα (εισηγήτρια), Σύμβουλοι, Χρυσούλα Μιχαλάκη και Ελένη Ροζάκη, Πάρεδροι (με συμβουλευτική ψήφο).

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε η Επιτροπεύουσα Πάρεδρος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Χαρίκλεια Ζάχου, που αναπληρώνει νόμιμα τον κωλυόμενο Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας.

Γραμματέας: Γεωργία Φραγκοπανάγου, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από ... (με ημερομηνία κατάθεσης στο Διοικητικό Πρωτοδικείο ... και ΑΒΔ ΕλΣυν ...) αγωγή του ..., κατοίκου ..., ο οποίος παραστάθηκε διά δηλώσεως του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 της πληρεξούσιας δικηγόρου του ...,

κατά: α) του Ελληνικού Δημοσίου, νομίμως εκπροσωπούμενου από τον Υπουργό Οικονομικών, που παραστάθηκε διά του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Χαράλαμπου Τσόγκα και β) της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ..., νομίμως εκπροσωπούμενης, η οποία δεν παραστάθηκε.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της αγωγής και

Την Επιτροπεύουσα Πάρεδρο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, η οποία πρότεινε την απόρριψη της αγωγής.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε τηλεδιάσκεψη μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e:Presence.gov.gr (βλ. και άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, Α' 127).

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο

Αποφάσισε τα εξής:

1. Με την υπό κρίση αγωγή, η οποία παραπέμφθηκε με την ... απόφαση του Α' Μονομελούς Τμήματος του Διοικητικού Πρωτοδικείου ... ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ως έχοντας δικαιοδοσία για την εκδίκασή της, κατά το σκέλος που αφορά τις αξιώσεις του ενάγοντος χρονικού διαστήματος από ...2014 έως ...2015, ζητείται,

κατ' εκτίμηση του δικογράφου κατά το παραπεμφθέν κεφάλαιο, να αναγνωριστεί η υποχρέωση των εναγομένων να καταβάλουν στον ενάγοντα, πρώην μόνιμο υπάλληλο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ... και ήδη πολιτικό συνταξιούχο, ως αποζημίωση κατ' άρθρο 105 ΕισΝΑΚ, το ποσό των 270 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στη ζημία που υπέστη λόγω του μη συνυπολογισμού του επιδόματος θέσης ευθύνης Προϊσταμένου Διεύθυνσης στον συντάξιμο μισθό του κατά το χρονικό διάστημα από ...2014 έως ...2015, συνεπεία της παράνομης παράλειψης των οργάνων των εναγομένων να του αναθέσουν καθήκοντα Προϊσταμένου στη Διεύθυνση ... Νομού ... της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο, με το από ... υπόμνημά του, ισχυρίζεται προς αντίκρουση της αγωγής ότι αυτή είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη, αλλά και ως αβάσιμη.

2. Από τη διάταξη του άρθρου 98 παρ. 1 εδ. στ' του Συντάγματος, όπως αυτή ισχύει μετά την αναθεώρησή της με το Ψήφισμα της 6.4.2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων, που ορίζει ότι στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκει «[η] εκδίκαση διαφορών σχετικά με την απονομή συντάξεων», συνάγεται ότι κάθε διαφορά από σύνταξη, αναφερόμενη στο πλαίσιο του συνταγματικώς κατοχυρωμένου ειδικού συνταξιοδοτικού συστήματος των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών, με την επιφύλαξη της ειδικότερης δικαιοδοσίας του Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος, ανεξαρτήτως του είδους της προσβολής του δικαιώματος και του δικονομικού μέσου με το οποίο άγεται η διαφορά ενώπιον της δικαιοσύνης, εμπίπτει στην ειδική και αποκλειστική δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου (βλ. ΑΕΔ 28, 1/2004, 7, 6/2003, 4, 3/2002, 4/2001, 5/1999, ΕΛΣυν Ολ. 484/2018, 1510/1996, II Τμ. 930/2019, ΣτΕ 1229/2016 και πρβλ. ΣτΕ Ολ. 2491/1988, 358/1966). Στην έννοια δε των διαφορών αυτών περιλαμβάνονται και εκείνες που αναφύονται από την άσκηση αγωγών αποζημίωσης, κατ' άρθρο 105 ΕισΝΑΚ, εις βάρος του Δημοσίου ή του φορέα που έχει αναλάβει κατά νόμο την απονομή και την καταβολή της σύνταξης, στον βαθμό που η υποκείμενη αιτία της αξίωσης ανάγεται στο συνταξιοδοτικό σκέλος της έννομης σχέσης μεταξύ του δημοσίου λειτουργού, υπαλλήλου ή στρατιωτικού και του οικείου φορέα, είτε αυτοτελώς είτε ως συνέχειας του υπηρεσιακού σκέλους της σχέσης αυτής (βλ. στο πνεύμα αυτό και ΑΕΔ 1/2004, 4/2001). Ειδικότερα, θεμελιώνεται δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου όχι μόνον όταν η αναφερόμενη για τη θεμελίωση της επίδικης αποζημιωτικής αξίωσης ως παράνομη και ζημιογόνος πράξη αποδίδεται αποκλειστικώς στα όργανα της συνταξιοδοτικής διοίκησης ή όταν η διεκδικούμενη αποζημίωση αφορά σε διαφορές συντάξεων που στερήθηκε ο ενάγων κατά το χρονικό διάστημα που προηγείται εκείνου που καθορίστηκε με την οικεία κατά περίπτωση πράξη ή απόφαση περί απονομής σύνταξης ως χρόνος έναρξης καταβολής της σύνταξής του αυτής (βλ. σχετικώς την παρ. 1 του άρθρου 60 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, όπως ίσχυε πριν από τη διαδοχική τροποποίησή του με την παρ. 9 άρθρου 22 του ν. 4387/2016, Α' 85, και την παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 4488/2017, Α' 137), αλλά και όταν η παράνομη και ζημιογόνος πράξη αποδίδεται κατ' αρχήν στα όργανα της υπηρεσιακής διοίκησης, η οποία όμως συμπαρασύρει και τις πράξεις της συνταξιοδοτικής διοίκησης προκαλώντας ζημία σε βάρος του δικαιούχου στο πλαίσιο της συνταξιοδοτικής του κατάστασης, η δε προκαλούμενη

από την πράξη ή παράλειψη της υπηρεσιακής διοίκησης ζημία αναφύεται, ως αντανakλαστική συνέπεια, στο συνταξιοδοτικό σκέλος της ειδικής λειτουργικής σχέσης του δικαιούχου με το Δημόσιο ως εργοδότη και κατ' αρχήν φορέα απονομής σύνταξης ή με τον φορέα στον οποίο έχει μεταβιβασθεί κατά νόμο η εν λόγω αρμοδιότητα υπό την εγγύηση του Δημοσίου (βλ. ΕλΣυν II Τμ. 253/2021, πρβλ. III Τμ. 1762/2017). Κατόπιν των ως άνω εκτεθέντων, η ένδικη αγωγή νομίμως εισάγεται προς εκδίκαση ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου κατά το παραπεμπόμενο με την .../2018 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου ... κεφάλαιό της, δοθέντος ότι με αυτήν επιδιώκεται η αποκατάσταση της ζημίας που επήλθε στον ενάγοντα εξαιτίας της προβαλλόμενης από αυτόν παράνομης παράλειψης των οργάνων του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου, ήτοι της υπηρεσιακής και αντανakλαστικώς της συνταξιοδοτικής διοίκησης, η οποία (ζημία) συνδέεται με τον μη συνυπολογισμό του επιδόματος θέσης ευθύνης Προϊσταμένου Διεύθυνσης Διοίκησης στον συντάξιμο μισθό του, συνιστώντας αντανakλαστική συνέπεια της μη νομίμως εξελιχθείσας υπηρεσιακής κατάστασης αυτού στο συνταξιοδοτικό σκέλος της έννομης σχέσης του με το Δημόσιο (πρβλ. ΕλΣυν II Τμ. 253/2021).

3. Η ένδικη αγωγή παραδεκτώς στρέφεται κατά του Ελληνικού Δημοσίου [βλ. άρθρα 105 ΕισΝΑΚ, 8 παρ. 1 του π.δ/τος 1225/1981, 72 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ΚΔΔ), που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2717/1999 (Α' 97) και εφαρμόζεται αναλόγως κατ' άρθρο 123 του π.δ/τος 1225/1981, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 12 του ν. 3472/2006 (Α' 135), τα οποία ίσχυαν κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο άσκησης της αγωγής (βλ. άρθρα 349 παρ. 1 και 350 παρ. 1 του ν. 4700/2020) και ήδη άρθρο 131 του ν. 4700/2020], υπό την ιδιότητα του φορέα που μέσω του κρατικού προϋπολογισμού αποτελεί τον εκ του Συντάγματος εγγυητή του ειδικού συνταξιοδοτικού συστήματος των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών και της καταβολής των συντάξεών τους, ως συνέχειας των αποδοχών τους (βλ. ΕλΣυν Ολ. 789/2022, 1821, 1820, 1477, 504/2021, 1277, 32/2018, 244/2017), ενόψει του συνταξιοδοτικού χαρακτήρα της επίδικης διαφοράς, κατά το σκέλος που παραπέμφθηκε με την .../2018 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου ..., σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν. Αντιθέτως, η ως άνω αγωγή απαράδεκτως στρέφεται κατά της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ..., η οποία συνιστά αποκεντρωμένη μονάδα διοίκησης του κράτους, χωρίς αυτοτελή νομική προσωπικότητα, ανήκουσα στο νομικό πρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου [βλ. άρθρο 6 παρ. 1 του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης (...)» (Α' 87)], με συνέπεια να στερείται της ικανότητας να είναι διάδικος (ΕλΣυν Πρώτο Τμ. 547/2025, Δεύτερο Τμ. 1102/2025, 1039/2023, VII Τμ. 275/2017, 2505, 1867/2013, ΑΠ 257/2025, 754/2023).

4. Η κρινόμενη αγωγή, για την οποία δεν απαιτείται η καταβολή δικαστικού ενσήμου, ως εκ του αναγνωριστικού χαρακτήρα του αιτήματός της [βλ. άρθρο 274 του ΚΔΔ, όπως ισχύει, που εφαρμόζεται αναλόγως βάσει του άρθρου 123 του π.δ/τος 1225/1981, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο άσκησης της αγωγής, και ήδη άρθρο 313 του ν. 4700/2020], έχει ασκηθεί, κατά τα λοιπά, παραδεκτώς, είναι δε περαιτέρω ερευνητέα ως προς τη νομική και ουσιαστική βασιμότητά της.

5. Στο άρθρο 13 παρ. 1 του ν. 3205/2003 «Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α., μονίμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος και άλλες συναφείς διατάξεις» (Α' 297) ορίζεται ότι: «Στους προϊσταμένους οργανικών μονάδων οποιουδήποτε επιπέδου καταβάλλεται, για όσο χρόνο ασκούν τα καθήκοντά τους, μηνιαίο επίδομα θέσης ευθύνης οριζόμενο, κατά βαθμίδα θέσης, ως εξής: α. Προϊστάμενοι Διοίκησης: i. Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Διοίκησης, εκατόν τριάντα ευρώ (130€). ii. Προϊστάμενοι Υποδιευθύνσεων Διοίκησης (υποδιευθυντές) και επιθεωρητές που δεν προΐστανται Διευθύνσεων, εβδομήντα ευρώ (70€). iii. Προϊστάμενοι Τμημάτων Διοίκησης, εξήντα πέντε ευρώ (65€). iv. (...)» [βλ. και διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 2 του ν. 3833/2010 (Α' 40) και του άρθρου τρίτου του ν. 3845/2010 (Α' 65) περί μείωσης του εν λόγω επιδόματος σε ποσοστό δώδεκα τοις εκατό (12%) και οκτώ τοις εκατό (8%), αντίστοιχα].

6. Στο άρθρο 9 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007, Α' 210) ορίζονται τα εξής: (i) Στην παράγραφο 1 ότι: «Ως μισθός με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη λαμβάνεται ποσοστό του μηνιαίου μισθού ενεργείας του μισθολογικού κλιμακίου ή του βαθμού που έφερε και εμισθοδοτείτο ο υπάλληλος κατά την έξοδό του από την υπηρεσία, όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά (...)». (ii) Στην παράγραφο 2, όπως αυτή ισχύει από 1.1.2008 μετά την προσθήκη περίπτωσης ι' με το άρθρο 4 παρ. 4 του ν. 3620/2007 «Αύξηση συντάξεων του Δημοσίου από το έτος 2007 και άλλες διατάξεις» (Α' 276), ότι: «Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου ως μισθός νοείται ο βασικός μισθός ενεργείας του μισθολογικού κλιμακίου ή του βαθμού που έφερε κατά την έξοδό του από την υπηρεσία, μαζί με την προσαύξηση του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας, καθώς και: α) (...) i) για τους πολιτικούς δημοσίους υπαλλήλους προϊσταμένους οργανικών μονάδων, οποιουδήποτε επιπέδου, το επίδομα θέσης ευθύνης της παρ. 1 του άρθρου 13 του ν. 3205/2003 (...), ανεξάρτητα εάν αποχωρούν από τις θέσεις αυτές (...)». (iii) Στην παράγραφο 5 ότι: «Σε περίπτωση που αυξάνεται ο βασικός μισθός της παραγράφου 2 ή το επίδομα χρόνου υπηρεσίας, αυξάνονται ανάλογα και οι συντάξεις, κάθε δε άλλου είδους παροχές που καταβάλλονται στους εν ενεργεία υπαλλήλους είτε με μορφή επιδόματος, είτε με μορφή εξόδων παράστασης, είτε με μορφή εξόδων κίνησης, είτε με οποιαδήποτε άλλη μορφή, ανεξάρτητα από τον τρόπο υπολογισμού τους, δεν αποτελούν αύξηση του βασικού μισθού και δεν λαμβάνονται υπόψη για τον κανονισμό ή την αύξηση της σύνταξης, εκτός αν αυτό προβλέπεται από ειδική συνταξιοδοτική διάταξη». Περαιτέρω, στην παράγραφο 3 του άρθρου 3 του ν. 4151/2013 «Ρυθμίσεις για την τροποποίηση και τη βελτίωση συνταξιοδοτικών, δημοσιονομικών, διοικητικών και λοιπών διατάξεων του Υπουργείου Οικονομικών» (Α' 103/29.4.2013), η οποία ίσχυε κατά τον χρόνο αποχώρησης του ενάγοντος από την υπηρεσία, ορίστηκε ότι: «3. Οι διατάξεις της περίπτωσης ι' της παρ. 2 του άρθρου 9 του π.δ. 169/2007, έχουν εφαρμογή μόνο για όσα από τα αναφερόμενα σε αυτές πρόσωπα έχουν ασκήσει τα καθήκοντα του Προϊσταμένου Οργανικής Μονάδας τουλάχιστον για μία διετία, μετά από επιλογή τους για τη θέση αυτή από το αρμόδιο κατά περίπτωση όργανο, σύμφωνα με τις οικείες διοικητικές διατάξεις και όχι κατά

ανάθεση ή αναπλήρωση». Στην αιτιολογική έκθεση του ως άνω ν. 4151/2013 αναφέρονται σχετικώς τα εξής: «Με τις διατάξεις της παραγράφου 3 προβλέπεται ότι, προκειμένου να ενσωματωθεί το επίδομα θέσης ευθύνης στο συντάξιμο μισθό των προϊσταμένων οργανικών μονάδων, θα πρέπει τα πρόσωπα αυτά: α) να έχουν επιλεγεί για τη θέση αυτή, σύμφωνα με τις κάθε φορά ισχύουσες διοικητικές διατάξεις από το αρμόδιο κατά περίπτωση διοικητικό όργανο και όχι να έχουν ασκήσει τα καθήκοντα αυτά κατά ανάθεση ή κατά αναπλήρωση και β) να έχουν ασκήσει τα εν λόγω καθήκοντα υπό τις προαναφερόμενες προϋποθέσεις τουλάχιστον για μια διετία, ώστε να μην παρατηρείται το φαινόμενο υπάλληλοι που έχουν ασκήσει τα καθήκοντα Προϊσταμένου για πολύ μικρό χρονικό διάστημα να προσαυξάνουν τον συντάξιμο μισθό τους με το επίδομα θέσης ευθύνης, χωρίς να έχουν καταβληθεί οι αναλογούσες ασφαλιστικές εισφορές για ικανό χρονικό διάστημα και να αντιμετωπίζονται ευνοϊκότερα σε σχέση με άλλους υπαλλήλους που έχουν ασκήσει τα καθήκοντα αυτά για μεγάλο χρονικό διάστημα» [η τελευταία αυτή διάταξη καταργήθηκε με το άρθρο 22 παρ. 2.γ του ν. 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας - Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού - συνταξιοδοτικού συστήματος - (...) και άλλες διατάξεις» (Α' 85/12.5.2016), ενώ με το άρθρο 22 παρ. 2.α του ίδιου νόμου θεσπίστηκε αντίστοιχη με την καταργηθείσα ρύθμιση].

7. Από τον συνδυασμό των προπαρατιθέμενων διατάξεων συνάγονται τα ακόλουθα: Ο συντάξιμος μισθός με βάση τον οποίο υπολογίζεται η σύνταξη των πολιτικών υπαλλήλων του Δημοσίου συγκροτείται, κατ' αρχήν, από τον μηνιαίο βασικό μισθό ενεργείας του μισθολογικού κλιμακίου ή του βαθμού που έφερε ο υπάλληλος κατά τον χρόνο εξόδου του από την υπηρεσία και από την προσαύξηση του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας, όπως τα μεγέθη αυτά καθορίζονται εκάστοτε από τις οικείες μισθολογικές διατάξεις, ενώ δεν λαμβάνονται υπόψη για τον κανονισμό, ανακαθορισμό ή αναπροσαρμογή της σύνταξης άλλες παροχές που καταβάλλονται στους εν ενεργεία υπαλλήλους είτε με μορφή επιδόματος, είτε με οποιαδήποτε άλλη μορφή, εκτός αν ο συνυπολογισμός τους στον συντάξιμο μισθό προβλέπεται ρητά από ειδική συνταξιοδοτική διάταξη (ΕλΣυν Ολ. 2497/2016, 1819/2010 κ.ά.). Ειδική συνταξιοδοτική διάταξη αποτελεί το άρθρο 4 παρ. 4 του ν. 3620/2007 (άρθρο 9 παρ. 2 περ. ι' του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων), με το οποίο προβλέπεται ο συνυπολογισμός από 1.1.2008 στις συντάξιμες αποδοχές των πολιτικών υπαλλήλων του Δημοσίου, προϊσταμένων οργανικών μονάδων, του καθοριζόμενου στο άρθρο 13 παρ. 1 του μισθολογικού ν. 3205/2003 επιδόματος θέσης ευθύνης. Σύμφωνα με την ως άνω διάταξη του άρθρου 4 παρ. 4 του ν. 3620/2007, η οποία, σε κάθε περίπτωση, ως ειδική συνταξιοδοτική είναι στενά ερμηνευτέα (πρβλ. ΕλΣυν Ολ. 706/2019, 550/2017, 1516/2016, 2227/2014, 1308/2003, 1289/2002, 489/1998, 856/1990), όπως το εννοιολογικό περιεχόμενο αυτής οριοθετήθηκε με το άρθρο 3 παρ. 3 του ν. 4151/2013 (βλ. ήδη άρθρο 22 παρ. 2.α του ν. 4387/2016), για την ενσωμάτωση του επιδόματος θέσης ευθύνης στον συντάξιμο μισθό απαιτείται η άσκηση τουλάχιστον επί διετία των καθηκόντων του προϊσταμένου οργανικής μονάδας της δημόσιας διοίκησης, κατόπιν επιλογής από το αρμόδιο κατά περίπτωση όργανο, με βάση τις εκάστοτε ισχύουσες για την πλήρωση της οικείας θέσης διατάξεις, μη αρκούσης προς τούτο της κατ' ανάθεση ή

αναπλήρωση άσκησης προσωρινώς των σχετικών καθηκόντων [πρβλ. ΕλΣυν Ολ. 1467/2024, 15/2021, 2008/2020, 2003/2016, Τρίτο Τμ. 1296/2023, (πρώην) ΙΙ Τμ. 1102, 341, 340/2020, 153, 46/2019, 314/2017, 218/2016, 2386/2014, 4719/2013].

8. Στο άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (ΕισΝΑΚ) [π.δ. 456/1984, Α' 164] ορίζεται ότι: «Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης, που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος (...)». Κατά την έννοια της ανωτέρω διάταξης, για να στοιχειοθετηθεί ευθύνη εκ μέρους του Δημοσίου προς αποζημίωση απαιτείται πράξη ή παράλειψη ή υλική ενέργεια των οργάνων του που είναι παράνομη, δηλαδή παραβιάζεται με αυτήν κανόνας δικαίου, με τον οποίο προστατεύεται ορισμένο ατομικό δικαίωμα ή συμφέρον, επίκληση και απόδειξη συγκεκριμένης ζημίας, καθώς και αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της παρανομίας του δημοσίου οργάνου και της επελθούσας στον διοικούμενο ζημίας. Οι κατά το άρθρο αυτό προϋποθέσεις της ευθύνης προς αποζημίωση πρέπει να συντρέχουν σωρευτικώς, ενόψει της συγκεκριμένης αξίωσης της οποίας η ικανοποίηση ζητείται με την αγωγή (πρβλ. ΣτΕ 1651/2024, 370/2023, 1963/2018). Σε περίπτωση δε συνδρομής των νομίμων προϋποθέσεων, στην αποζημίωση περιλαμβάνεται, κατά το άρθρο 298 του ΑΚ, τόσο η αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη η υπάρχουσα πριν από την παράνομη πράξη ή παράλειψη περιουσία του ζημιωθέντος (θετική ζημία), όσο και η αποκατάσταση της ζημίας που αυτός υπέστη, γιατί στερήθηκε, λόγω της παράνομης πράξης ή παράλειψης, παροχές, τις οποίες με πιθανότητα, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων ή τις ειδικές περιστάσεις, θα αποκόμιζε, αν δεν είχε μεσολαβήσει η παράνομη συμπεριφορά των οργάνων του Δημοσίου (αποθετική ζημία) [ΕλΣυν Ολ. 290/2021, 714/2019, 1473/2006].

9. Ο ν. 4700/2020 «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο (...)» (Α' 127/29.6.2020) ορίζει στο άρθρο 4, με τίτλο «Παρεμπιπτόντα ζητήματα», ότι: «Κατά την εκδίκαση των διαφορών, εφόσον στον νόμο που διέπει τη σχέση δεν ορίζεται διαφορετικά, επιτρέπεται: (α) με την επιφύλαξη των διατάξεων περί δεδικασμένου, να κριθούν παρεμπιπτόντως ζητήματα της δικαιοδοσίας των πολιτικών ή διοικητικών δικαστηρίων, αν από τα ζητήματα αυτά εξαρτάται η επίλυση της ένδικης διαφοράς (...)» [βλ. και άρθρο 1 του προϋχούσαντος π.δ/τος 1225/1981, ΕλΣυν Τρίτο Τμ. 1428/2024, Πρώτο Τμ. 60/2025, Δέκατο Τμ. 859/2025)]

10. Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, σε συνδυασμό ερμηνευόμενες με όσα έγιναν δεκτά στη σκέψη 7 της παρούσας, συνάγονται τα ακόλουθα: Τυχόν εσφαλμένος προσδιορισμός των στοιχείων από τα οποία συγκροτείται ο συντάξιμος μισθός του δημοσίου υπαλλήλου κατά τον χρόνο εξόδου του από την υπηρεσία, ελέγχεται παρεμπιπτόντως κατά τον κανονισμό της σύνταξής του από τα αρμόδια συνταξιοδοτικά όργανα (ΕλΣυν Ολ. 1785/2012, 2077/2010, 1892, 1195, 48/2009), ενώ σε περίπτωση άσκησης αγωγής κατ' άρθρο 105 του ΕισΝΑΚ ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου [βλ. άρθρα 71 και 80 παρ. 2 του ΚΔΔ, κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 2717/1999, αναλόγως εφαρμοζομένων βάσει του άρθρου 123 του π.δ/τος 1225/1981, όπως αυτό ίσχυε κατά τον χρόνο άσκησης της κρινόμενης αγωγής (βλ. άρθρα 349 παρ. 1 και 350 παρ. 1 του ν. 4700/2020), και ήδη άρθρα 139 και 140

παρ. 2 ν. 4700/2020], το Δικαστήριο εξετάζει παρεμπιπτόντως ζητήματα άλλης δικαιοδοσίας, μεταξύ των οποίων και το κύρος των σχετικών με τη υπηρεσιακή - μισθολογική κατάσταση του υπαλλήλου πράξεων ή παραλείψεων της υπηρεσιακής διοίκησης που επάγονται συνταξιοδοτικές έννομες συνέπειες, επί των οποίων (πράξεων ή παραλείψεων) θεμελιώνεται η ένδικη αξίωση προς αποζημίωση (πρβλ. ΕλΣυν II Τμ. 1113/2020, Έκτο Τμ. 1952/2022). Ο παρεμπίπτων έλεγχος χωρεί, εφόσον δεν έχει εκδοθεί περί της νομιμότητας της οικείας διοικητικής πράξης ή παράλειψης απόφαση με δύναμη δεδικασμένου του κατά δικαιοδοσία αρμόδιου δικαστηρίου για την επίλυση των αναφερόμενων κατά την ενεργό υπηρεσία του υπαλλήλου διαφορών [βλ. άρθρα 50 παρ. 5 του π.δ. 18/1989 (Α' 8) και 197 του ΚΔΔ (ν. 2717/1999, Α' 97)], η οποία δεσμεύει τα όργανα της συνταξιοδοτικής διοίκησης και το Ελεγκτικό Συνέδριο, ενόψει των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της δίκαιης δίκης (βλ. άρθρο 5 ν. 4700/2020, πρβλ. ΕλΣυν Ολομ. 2077/2010, 409/1996, II Τμ. 1480/2020, 1176/2018, πρβλ. ΑΠ 596/2016, 2248, 1354/2014). Ωστόσο, όταν τα συνταξιοδοτικά όργανα κρίνουν το συνταξιοδοτικό δικαίωμα του δημοσίου υπαλλήλου δεν έχουν τη νόμιμη ευχέρεια, στο πλαίσιο άσκησης παρεμπιπτοντος ελέγχου, να μεταβάλλουν το ουσιαστικό περιεχόμενο της υπηρεσιακής του κατάστασης (ΕλΣυν Ολ. 111/2001, 563/2000, II Τμ. 7622/2015, 1336/2007, III Τμ. 229/2021, 938/2018). Σε κάθε περίπτωση, ο ως άνω παρεμπίπτων έλεγχος που ασκείται από τη συνταξιοδοτική διοίκηση και το Ελεγκτικό Συνέδριο επί των συναπτόμενων με τη μισθολογική κατάσταση του υπαλλήλου πράξεων ή παραλείψεων δεν εξικνείται μέχρι του βαθμού υποκατάστασης της κρίσης των οργάνων της υπηρεσιακής διοίκησης (πρβλ. ΕλΣυν II Τμ. 1480, 1113/2020, 650/2017, 2258/2016, 1447/2007, III Τμ. 229/2021, 938/2018, Έκτο Τμ. 1952/2022). Μόνο δε εφόσον η υπηρεσιακή διοίκηση αποκαταστήσει αναδρομικά τον υπάλληλο είτε στο στάδιο διοικητικής δράσης και ενέργειας, είτε προς συμμόρφωση σε σχετική δικαστική απόφαση, γεννάται υποχρέωση των συνταξιοδοτικών οργάνων να λάβουν υπόψη την οικεία αναδρομική υπηρεσιακή μεταβολή και να προβούν και στην από συνταξιοδοτική άποψη αποκατάσταση του υπαλλήλου, η παράλειψη της οποίας (συνταξιοδοτικής αποκατάστασης) γεννά ευθύνη προς αποζημίωση κατ' άρθρο 105 ΕισΝΑΚ (ΕλΣυν II Τμ. 1113/2020, Έκτο Τμ. 1952/2022).

11. Στην υπό κρίση υπόθεση, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Ο ενάγων, πρώην υπάλληλος κλάδου ... με βαθμό Α' της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ... και ήδη πολιτικός συνταξιούχος του Δημοσίου, με την ...2007 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας ... τοποθετήθηκε ως Προϊστάμενος του Τμήματος ... της Διεύθυνσης ... Νομού ... της Περιφέρειας ..., κατόπιν επιλογής του από το αρμόδιο Υπηρεσιακό Συμβούλιο. Περαιτέρω, σύμφωνα με την ...2010 βεβαίωση της Προϊσταμένης της Διεύθυνσης Διοίκησης της Περιφέρειας ..., ο ενάγων άσκησε από τις ...2009 έως τις ...2010 (ημερομηνία σύνταξης της εν λόγω βεβαίωσης) καθήκοντα αναπληρωτή Προϊσταμένου Διεύθυνσης στη Διεύθυνση ... Ν. ..., λόγω κένωσης της θέσης αυτής, με βάση την ...2008 απόφαση αναπλήρωσης Προϊσταμένων των οργανικών μονάδων της Περιφέρειας ..., τα ως άνω δε καθήκοντα ασκούσε και στις ...2010, λαμβάνοντας το επίδομα θέσης ευθύνης που προβλεπόταν από το άρθρο 13 παρ. 1 του ν. 3205/2003

για τη συγκεκριμένη θέση, σύμφωνα με την οικεία βεβαίωση αποδοχών. Ακολούθως, μετά τη σύσταση της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ... με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 3852/2010, εκδόθηκε η οικ. ...2011 απόφαση της Γενικής Γραμματέως Αποκεντρωμένης Διοίκησης ..., με την οποία, κατ' επίκληση των άρθρων 51 του ν. 3905/2010 και 65 και 84-87 του ν. 3528/2007, τοποθετήθηκε ως Προϊσταμένη της Διεύθυνσης ... Ν. ... η υπάλληλος, η οποία κατά το έτος 2007 είχε τοποθετηθεί ως Προϊσταμένη του Τμήματος ... της ως άνω Διεύθυνσης (βλ. την ...2007 απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας ...) και όχι ο ενάγων. Επίσης, με την ...2011 απόφαση της ως άνω Γενικής Γραμματέως τοποθετήθηκαν ως Προϊστάμενοι των Τμημάτων ..., ..., ... της Διεύθυνσης ... Ν. ..., αντί του ενάγοντος, έτεροι υπάλληλοι της εν λόγω Υπηρεσίας. Με την ένδικη αγωγή, η οποία ασκήθηκε ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου ..., όπως το αίτημά της περιορίστηκε με προφορική δήλωση της πληρεξουσίας δικηγόρου του ενάγοντος κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, με την οποία παραιτήθηκε από τις αποζημιωτικές αξιώσεις του για το χρονικό διάστημα από 1.1.2011 έως 31.12.2013, ο ενάγων ζήτησε να αναγνωριστεί η υποχρέωση του εναγομένου να του καταβάλει: (α) ως αποζημίωση κατ' άρθρο 105 ΕισΝΑΚ, το ποσό των 2.400 ευρώ για τη ζημία που υπέστη, κατά τους ισχυρισμούς του, λόγω της παράνομης παράλειψης των οργάνων του εναγομένου να του αναθέσουν καθήκοντα Προϊσταμένου Διεύθυνσης στη Διεύθυνση ... Ν. ... της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ... και της, συνεπεία αυτής, στέρησης του συναφούς επιδόματος θέσης ευθύνης Προϊσταμένου Διεύθυνσης κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2014 έως 30.6.2014 και, επικουρικός, το ποσό των 1.500 ευρώ για τη ζημία που υπέστη λόγω της παράνομης παράλειψης των οργάνων του εναγομένου να του αναθέσουν καθήκοντα Προϊσταμένου Τμήματος στην ίδια ως άνω Διεύθυνση και της, συνεπεία αυτής, στέρησης του επιδόματος θέσης ευθύνης Προϊσταμένου Τμήματος κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, (β) το ποσό των 15.000 ευρώ, ως χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη από την προσβολή της προσωπικότητάς του και της επαγγελματικής του υπόληψης ως ανώτερου διοικητικού υπαλλήλου, εξαιτίας των παράνομων παραλείψεων των οργάνων του εναγομένου και γ) το ποσό των 270 ευρώ, ως αποζημίωση κατ' άρθρο 105 ΕισΝΑΚ, για τη ζημία που υπέστη λόγω της παράνομης παράλειψης των οργάνων του εναγομένου να του αναθέσουν καθήκοντα Προϊσταμένου στη Διεύθυνση ..., συνεπεία της οποίας το ποσό της καταβαλλόμενης σε αυτόν μηνιαίας σύνταξης κατά το χρονικό διάστημα από 1.7.2014 έως 28.12.2015, κατόπιν της από 30.6.2014 συνταξιοδότησής του, υπολείπεται αυτού που θα ελάμβανε εάν συνταξιοδοτείτο ως Προϊστάμενος Διεύθυνσης, κατά 15 ευρώ μηνιαίως (15 ευρώ/μήνα X 18 μήνες=270 ευρώ).

12. Με την εκδοθείσα επί της ένδικης αγωγής .../2018 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου ... (Α' Μονομελούς), αυτή παραπέμφθηκε προς εκδίκαση στο Ελεγκτικό Συνέδριο βάσει του άρθρου 12 παρ. 2 του ΚΔΔ, ως ανήκουσα στην αποκλειστική δικαιοδοσία του, κατά το μέρος που αφορά στις αποζημιωτικές αξιώσεις του ενάγοντος χρονικού διαστήματος από 1.7.2014 έως 28.12.2015, κατά το οποίο είχε καταστεί συνταξιούχος του Ελληνικού Δημοσίου. Περαιτέρω, κατόπιν παρεμπίπτοντος ελέγχου της νομιμότητας της παράλειψης των οργάνων του εναγομένου Ελληνικού Δημοσίου να αναθέσουν στον ενάγοντα καθήκοντα

Προϊσταμένου Διεύθυνσης ή Τμήματος της Διεύθυνσης ... Ν. ... της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ..., στην οποία θεμελιώνεται η ένδικη αποζημιωτική αξίωσή του (βλ. άρθρα 71 παρ. 1, 78 και 80 παρ. 2 του ΚΔΔ), κρίθηκαν με την ίδια απόφαση, στη σκέψη 13 αυτής, τα ακόλουθα: «(...) Υπό τα δεδομένα αυτά, δεν συντρέχει η προέχουσα αιτία για την αναγνώριση της υποχρέωσης του εναγόμενου να καταβάλει στον ενάγοντα την αιτούμενη αποζημίωση, ήτοι αυτή της παράνομης παράλειψης των οργάνων του εναγόμενου να του αναθέσουν καθήκοντα Προϊσταμένου Διεύθυνσης ή Τμήματος στην ως άνω Διεύθυνση ... κατά το ένδικο χρονικό διάστημα από 1.1.2014 έως 30.6.2014, συνεπεία της οποίας στερήθηκε αυτός το αντίστοιχο επίδομα θέσης ευθύνης. Κατόπιν τούτων, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν συντρέχουν οι κατ' άρθρο 105 ΕισΝΑΚ προϋποθέσεις για τη στοιχειοθέτηση ευθύνης του εναγόμενου προς αποζημίωση, απορριπτομένων των αντίθετων ισχυρισμών του ενάγοντος και, για τον λόγο αυτόν, η κρινόμενη αγωγή πρέπει να απορριφθεί». Ακολουθώς, έφεση του ενάγοντος (με αριθμό κατάθεσης στο Διοικητικό Πρωτοδικείο2018 και στο Διοικητικό Εφετείο2018) κατά της ως άνω .../2018 οριστικής απόφασης του Μονομελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου ... απορρίφθηκε με την .../2021 απόφαση του Β' Μονομελούς Τμήματος του Διοικητικού Εφετείου ... (διαδικασία διοικητικών διαφορών ουσίας), στη σκέψη 9 της οποίας έγιναν ειδικότερα δεκτά τα εξής: «9. Επειδή, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 51 παρ. 1 περ. β' του ν.3905/2010, ορίζονται Προϊστάμενοι των οργανικών μονάδων στις νεοσυσταθείσες Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, χωρίς ουσιαστική αξιολόγηση, οι υπάλληλοι που ασκούσαν στις 31.12.2010 αντίστοιχα καθήκοντα. Ο αιτών, εφόσον στις 31.12.2010 δεν κατείχε θέση Προϊσταμένου Διεύθυνσης ή Τμήματος, αλλά ασκούσε καθήκοντα αναπληρωτή Προϊσταμένου Διεύθυνσης (στη Διεύθυνση ... Ν. ...), νομίμως με την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. ...2011 απόφαση της Γενικής Γραμματέως Αποκεντρωμένης Διοίκησης ..., δεν ορίστηκε Προϊστάμενος Διεύθυνσης ή Τμήματος. Ως εκ τούτου, εφόσον δεν συντρέχει παράνομη παράλειψη από μέρους της Διοίκησης, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν συντρέχουν οι κατ' άρθρο 105 Εισ.Ν.Α.Κ. προϋποθέσεις για την στοιχειοθέτηση ευθύνης του εφεσίβλητου προς αποζημίωση. Ως εκ τούτου, εφόσον το Μονομελές Διοικητικό Πρωτοδικείο ... με την εκκαλουμένη απόφασή του κατέληξε στην αυτή κρίση, έστω και με διαφορετική αιτιολογία, σωστά έκρινε, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου προβαλλόμενων με την κρινόμενη έφεση».

13. Με βάση τα ανωτέρω εκτεθέντα και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στις σκέψεις 7 και 10 της παρούσας, εφόσον ο ενάγων δεν κατείχε θέση Προϊσταμένου Διεύθυνσης ... κατά τον χρόνο της ενεργού υπηρεσίας του, κατόπιν επιλογής του από το αρμόδιο όργανο κατά την οριζόμενη στις οικείες διατάξεις διαδικασία πλήρωσης της θέσης αυτής, αλλά είχε ασκήσει μόνο καθήκοντα αναπληρωτή Προϊσταμένου της Διεύθυνσης ... Ν. ..., νομίμως τα αρμόδια συνταξιοδοτικά όργανα, στο πλαίσιο άσκησης της αρμοδιότητάς τους περί κανονισμού της σύνταξής του, κατόπιν παρεμπόδισης ελέγχου επί της νομιμότητας των συναπτόμενων με την υπηρεσιακή - μισθολογική του κατάσταση δεδομένων που επάγονται συνταξιοδοτικές συνέπειες, προκειμένου να προβούν στον καθορισμό του κατ' άρθρο 9 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα συντάξιμου μισθού του, δεν συνυπολόγισαν σ' αυτόν το σχετικώς προβλεπόμενο στο άρθρο 13 παρ. 1 του ν. 3205/2003 επίδομα θέσης ευθύνης, μη

αρκούσης προς τούτο της κατ' αναπλήρωση άσκησης προσωρινώς των σχετικών καθηκόντων. Ούτε άλλωστε υφίσταται, όσον αφορά το ζήτημα της νομιμότητας της παράλειψης τοποθέτησης του ενάγοντος από τα όργανα της υπηρεσιακής διοίκησης σε θέση Προϊσταμένου Διεύθυνσης, περί του αντιθέτου κρίση του καθ' ύλην αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου (βλ. άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 702/1977, Α' 268, σε συνδυασμό με το άρθρο 197 παρ. 1 του ΚΔΔ), παράγουσα δεδικασμένο δεσμευτικό για τη συνταξιοδοτική διοίκηση και το Ελεγκτικό Συνέδριο, κατ' άρθρο 5 του ν. 4700/2020. Όπως δε κρίθηκε με την προαναφερόμενη .../2018 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου ... επί της αγωγής αποζημίωσης του ενάγοντος και ακολούθως με την .../2021 απόφαση του Β' Μονομελούς Τμήματος του Διοικητικού Εφετείου ..., επιληφθέντος έφεσης κατά της εν λόγω απόφασης (διαδικασία διοικητικών διαφορών ουσίας), δεν συντρέχει εν προκειμένω περίπτωση παράνομης παράλειψης ορισμού αυτού ως Προϊσταμένου στη Διεύθυνση ... Ν. ..., συνεπεία της οποίας στερήθηκε το αντίστοιχο επίδομα θέσης ευθύνης. Τούτων δοθέντων, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν πληρούνται, όσον αφορά το παραπεμπόμενο με την .../2018 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου ... κεφάλαιο της αγωγής, οι προϋποθέσεις για τη θεμελίωση ευθύνης του Δημοσίου προς αποζημίωση κατά τις διατάξεις του άρθρου 105 του ΕισΝΑΚ, καθόσον δεν στοιχειοθετείται παράνομη παράλειψη των αρμόδιων οργάνων του εναγομένου να συνυπολογίσουν την ως άνω μηνιαία παροχή στις συντάξιμες αποδοχές του ενάγοντος, στην οποία ερείδεται, κατ' εκτίμηση του δικογράφου, η συνταξιοδοτική αξίωση αυτού που άγεται προς κρίση ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Κατ' ακολουθίαν, η ένδικη αγωγή τυγχάνει απορριπτέα ως αβάσιμη.

14. Τέλος, το Δικαστήριο κρίνει, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων, ότι πρέπει να απαλλαγεί ο ενάγων από τα δικαστικά έξοδα του υποβάλλοντος σχετικό αίτημα εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου (άρθρο 314 παρ. 3 τελευτ. εδάφ. και 349 παρ. 1 του ν. 4700/2020) [πρβλ. ΕλΣυν ΙΙ Τμ. 601/2017, 327/2012].

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την αγωγή.

Απαλλάσσει τον ενάγοντα από τα δικαστικά έξοδα του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις ...

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΤΖΟΥΜΑ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΑΛΑΠΑΤΑΣ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, στις 14 Μαΐου 2026.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΛΥΚΕΣΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΑΛΑΠΑΤΑΣ